

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
 Aza évnegyedre 2 ft o. 4. Hirdetési ár: négyhados sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. 4. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés s kiadó-hivatalnál beszedetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Tőzépüster, STEIN J. könyvkereskedés.

Előfizetési felhívás!

Midőn elkövetkezett az idő, hogy a t. olvasó közönség részéről figyelmét a „Kölozsvári Közlöny” jövő 1862-dik évi folyamára tisztelettel felhívjuk, első köteleességünk az őszinte hála nyilatkoztatása azon meleg pártolásért, mely lapunkat a nyilvános élet élénkebb mozzanatai alatt számban és érdekeségben növekedett pályatársai között, az oly sokféle igénybe vett részvét és közfegyelm s méltán feszült várakozások mellett is fentartotta.

E tapasztalat azon bidelemre jogosít minket, hogy a t. olvasó közönségnek meggyőződésé vált egy ily vidéki Közlöny szükségessége, s hogy az irány, melyet magunk elé tűztünk, a módor, melyben ez irányt tántoríthatatlanul követni törekedtünk, ohajtott méltánylásra, vizsgálagra talált.

Ez irányban és módorban szándékunk haladni jövőre is: küzdeni alkotmányunkért, mely a királyi szék és hon jogainak s közös érdekeinek paladiuma, törvényeink szent tábójól vett erkölcsi fegyverekkel; de mindig azon óvatos elővigyázattal, hogy a törekvéseinknek útjában álló érdekeket az akarattal tisztaságáról, kívánataink jogosságáról meggyőződés eszközölése, s az önmegsemmisítés nélküli engedékenység által kibékítsük inkább, mintsem igazunk tudatának s érvényesítésük előmozdításának tulszögára által elmergessünk.

Az állapot, mely Királyhágón tuli testvéreinkre súlyosult, ránk is elkövetkeztetik. Lehet, hogy a törvényesség mellett nyíltan szólhatásnak egyidőre nálunk is el kellend nemulnia. De erős hitünk, hogy azon állapot tartós nem lehetend, s hogy közéletünk s ennek tolmácsa napi sajtónk egy rövid válság kiállása után nem sokára ismét visszanyeri természetes és jogos életvidorságát. Tisztelt olvasóink tudni fogják a helyzetet méltányolni, igényeiket a körülményekhez méréslelendik; s ha talán nem hirdetjük mindig a virradat üdítő hajnalát, nem fogják megvonni gyámolításukat a komor éjszakának is hű öreitől.

Másfelől Erdély e pillanatban kiváló tárgya a birodalom székhelyén készülő politikai kísérleteknek s ennél fogva a bel- és külfele feszült várakozásának. Készek lehetünk oly eshetőségekre is, mely habár messze elűt törvényes ohajtásaink valóságától: nagy mértékben igénybe veendő napi sajtónkat.

Lapunk jövő évben is az eddigi terjedelemben és alakban hetenkint négyszer fog megjelenni s a minket közvetlenül érdeklő napi kérdések felett tájékozó cikkeink adásán kívül azon leszünk, hogy híven tükrözzük vissza a hazánk e részbeli közéletét, s egyszeremind a mennyire lapunk terjedelme engedi, a birodalom többi részeinek s a külföldnek nevezetesebb eseményeit is figyelemmel kísérjük. Közlélemben a gyorsaságon kívül forrásaink hitelességére fordítandunk különös figyelmet, ha szinte ez olykor a gyorsaság rovására történne is. A nagyobb szerű események magán távirati sürgönyök útján közléséről állandólag intézkedtünk.

Előfizetési ár egész évre	12 frt o. é.
„ „ félévre	6 „ „
„ „ évnegyedre	3 „ „

As előfizetési pénzeket, postán bérmentve, a „Kölozsvári Közlöny” kiadó hivatalának (Stein János könyv- és szepmű kereskedése belközéputczában) kérjük beküldetni; s nyomtatandó példányaink számának megállapítása s a szétküldés pontos eszközölése tekintetéből a megrendeléseket kellő korán megtehetni.

A „Kölozsvári Közlöny” szerkesztősége.

Kölozsvár, nov. 27-én 1861.

Tévednek, a kik azt hiszik, hogy Erdélynek 1848 előtti alkotmánya szerint, a közhivatalok viselésében egyenlő részesedés oly értelmű corollariuma lett volna a három bevett nemzet s négy bevett vallás-jogegyenlőségének, hogy minden más tekintetek és kellékek mellőzéseével egyedül a három-, illetőleg négyfelé osztás számtani művelete határozta volna az illető nemzet vagy hitfelekezet közhivatalokbeli osztályrészét.

Midőn a „Compil. Const. II.” r. 1. cz. 14-dik pontjában ki van mondva, „hogy ez hazánk mostani és leendő első rendeit, tanácsit, tisztviselőit, kiket az ország ő Nagyságával (a fejedelemmel) együtt érdemeseknek ítél stb.”; midőn a Leop. dipl. 7-dik pontja azt rendeli, hogy a főkörmányzó, ország generalisa, kancellár, tanácsosok, főispánok, főkapitányok és ítélőmesterek erdélyi benszüllött nemesek és főrendek közül választassanak, akár katolikusok, akár más bevett vallásnak legyenek, „ha hiúségök- és érdemeikre nézve kitünők”: semmi kétséget nem szenved, hogy régi törvényeink biztosítják az egyetemes hazát, hogy a közhivatalok idegenekre

ruházthatni nem fognak, hogy a különböző nemzetségek és egyházak érdekei a közkormányzat minden ágazataiban képviselve lesznek, de a fősulyt, az érintett korlátokon belől, a képességre, az érdemre fektették.

Egyedül a Leop. dipl. 9-dik pontjában látjuk némi nyomát a szám szerinti osztotztatásnak, a hol az áll, hogy a tizenkét tagu kormánytanácsban valamint a tizenkét tagu királyi táblán is legalább három katolikus legyen az ítélőmesterek egyike is katolikus. De hogy a diploma ezen szavainak, melyekről hiszen tudjuk, hogy egyedül a régi előnyeiből veszített katolikus egyház rehabilitatiojára voltak intézve — nem a volt czélja és értelme, hogy a többi vallásokra nézve is állandóul ugyanazon részesedési mértékkel állapítsa meg, kiteszik az idéztük pont további szövegéből, mely a kijelölt számú katolikusokon kívül a többi tanácsos kir. táblai birákat és ítélőmestereket „a többi vallásokból” rendeli vétetni, a számarány kimondása nélkül; s még világosabban az Alvinczi-féle kir. válasz 6-dik pontjából, mely már azon eshetőségről is gondoskodik, hogy ha a tizenkét tagu kormánytanácsba s kir. táblára valamelyik hitfelekezet hívei közt három alkalmas egyén nem találkoznék, miképen pótolassék e hiány más vallásuk közül.

A „Comp. Const.” I. r. 1. cz. 15-ik pontjának ezen szavai: „hogy a tanácsosokat pleno numero, azaz tizenkét számuakat mindenik natioból az ország választván ő Nagyságával együtt stb.” az 1791: 20. és 22. törvénycikkeknél azon biztosításra, hogy ő Felső, valamint az országgyűlési választás alá tartozó, egy a fejedelmi kinevezéstől függő hivatalok betöltésében is méltányos tekintettel leendő a nemzeti és vallási illetőségekre: ugyanazt bizonyítják a nemzetiségekre vonatkozólag is, hogy t. i. a nemzeti érdekeknek mindenestre képviseltetniök kell ugyan, de az abszolút számarány meghatározása nélkül.

Legio azon törvényeinknek száma, melyekben a hivatalok betöltésére nézve a nemzeti és vallási „competentia” s az alkotmány lényegét tevő nemesi kiváltságok fentartása mellett az érdem s megkivántató szellemi és anyagi tulajdonok vannak mellőzhetlen kellékek gyanánt kimelve. Mindamellett jól tudjuk, a kik más idők is éltünk, hogy sokszor a minden törvényes igények kielégítésére törekvő scrupulosítás mellett is, sőt éppen ebből folyólag mennyi alapos és alaptalan panasz merült fel, meg nem tartott részesedési arány, mellőzött képességek miatt, s a vallási és nemzeti-ségi, nemes- és polgárosztályi igények korlátai között hányszor szenvedett a nem mindig legalkalmasabb kezekre bízott közzszolgálat! És tudja Isten és világ, mennyi nemes kebel önzéstelen törekvéseibe került előidőzni azt az eredményt, mit elvégre csak 1848-iki törvényeink hoztak meg, hogy az annyi-féle választó falak lerombolása által szabad verseny-tér nyíljon a hazafiai érdem előtt.

S im e tekintetben is mennyi képtelen kívárat és okoskodás ellen harcolni jutott szomorú feladatunkul!

A nemmagyar nemzetiségek elnyomására törekvéssel, az aristocraticus érdekek uralkodása emelésével vádolnak minket; minket, a kik épp azon törvényeinket védjük az ő megtámadásaik ellen, melyek a nemzetiségek és aristocratia addig kizárólagos előjogait kiterjesztették a hon minden polgárára, nemzetiség-, vallás- és osztálykülönbség nélkül. És hivatkoznak régi törvényeinkre, tulajdonitván azoknak oly értelmet, melytől messze, igen messze állottak.

Igy az egyik szebeni lap közelebbi számában azon panaszt olvassuk, hogy a Leop. dipl. és régi törvényeink ellenére, az erdélyi ugynevezett „cardinalis” kivatalok jelenleg mind magyar kezekben vannak. Panaszol a jámbor szász polgártárs s nem veszi, vagy nem akarja észrevenni, hogy az általa elősorolt hivatalokat éppen a diplomának általa idézett pontja erdélyi benszüllött nemesek és főrendiek (nobilium et procerum) által rendeli betöltet-

ni; s nem akar tudni az 1791: 19. t.-cikkéről, mely szász polgárra nézve a főkörmányszéki tanácsosságot jeleli ki a hivatalokbeli előlépés legmagasabb fokául.

Hiában uraim minden erőszakolt okoskodás. Önök előtt három alternatíva lehet:

Vagy nincs semmi törvény. E térre mi semmi esetben nem követjük önöket.

Vagy az 1848 előtti törvények állanak. Ide is csak kényszerítve engedjük magunkat bevonoztatni; de ha csakugyan meg kell lenni, akkor nincs korlátlan hivatal-képesség, nincs közteherviselés, nincs polgári jogegyenlőség.

Vagy áll 1848; s ekkor szent a béke közöttünk. Mi leszünk a legbuzgóbb támogatói Önök mindazon jogos panaszainak, melyeket az alkotmányos jogegyenlőség bármely oldalról megsértése miatt emelnek.

Az erdélyi muzeum-egylet nov 25 ki ülésében az általunk már közölt választások után, a választmány által előterjesztett indítványok kerültek tanácskozássá alá, mely indítványok a kiosztott program következő öt pontja alá voltak foglalva:

I. Az egyleti évkönyvben megjelenendő értekezések nyomtatott izenként 15 oírtjával díjaztassanak.

II. Az érem- és régiségtár szállítassék át a muzeum saját épületének egyik oldaltermébe, a hol teljes biztonságban lesz; az ezáltal megírtuló biztosított helyiségre a könyvtár mellett helyeztessék el a kéziratár.

III. Az érem- és régiségtár, a mely eddig a könyvtárnok felügyelete alatt volt, bizassék ideiglenesen a titkárra. A titkári fizetés egészítettessék ki 1000 oítra és szállás-pénzben 300 oítra. E fizetés gyarapítás az Eszterházi családtól ajánlott 5000 ft kamatjainak hozzájárultával eszközöltessék, minthogy pedig az Eszterházi család jogot tartott fenn magának, hogy a gyűjteménye kezelésével megbízandó egyén kiszemelésére befolyással lehessen, hatalmaztassék fel az igazgató választmány, hogy az Eszterházi család beleegyezését e tervbe kieszközölje, és e beleegyezés megadása után az indítványt életbe léptesse.

IV. Hogy az egylet tagjaibak évenként a névkönyvvel együtt még egy hasznos olvasmánnyal lehessen kedveskedni, egy tudományos szerkesztett naptár kiadása indítványoztatik. Az e végre megkivántató költség előleges egyezkedés szerint 200 oíttal tesz. E naptár 1853-ra indulna meg és az egylet minden tagjának ingyen osztatnék ki.

V. A közgyűlés által megválasztott tisztviselők fizetése 1862. januárius 1-jétől kezdve évnegyedenként előlegezve adassék ki.

Az indítványok két elseje még ez nap, az igazgató választmány előterjesztése szerint elfogadtatott. A III-dik pontra nézve megkezdett tanácskozás a következő nap is folytatattván, Fejér M. tag egy némileg a 2-dik ponttal is kapcsolatban álló szerkesztet terjesztett elő, mely több oldalról megvitatta után egy pár kitételbeli módosítás beigtatásával elfogadtatott és következőleg hangzik:

„1. Az érem- és régiségtár a gr. Eszterházi családtól átveendő pénzügyi-teménnyel együtt, tétessék át a muzeum saját épületének oldaltermébe; tudományosan rendeztessék és nyitassák meg a közönség szabályszerű használatára. „Az e szerint megírtuló biztosított helyiségre, a könyvtár mellett, helyeztessék el a kéziratár.

„2. Ezen gyűjteménynek rendezését és kezelését, a rendes teendőivel eléggé elfoglalt könyvtárnok nem teljesíthetvén, az bizassék át ideiglenesen az egyleti titkárra, kiknek az e részbeli, az illető utasításban megszabott teendő-kért a rendes 500 ft évi itkári fizetés mellé, e czim alatt még külön 500 ft évi fizetés és 300 ft szálláspénz adatik, mely pótlójárulék a gr. Eszterházi családtól ajánlott 5000 ft tőke hamatjának hozzájárultával eszközöltessék.

„3. Az e szerint egyesített két hivatali köteleességet teljesítő és ahöz arányzott fizetéssel ellátott titkárra nézve kimondatik kifejezőleg: miszerint ő köteles levén egész erejét és tehetőségét a muzeum-egyletnek szentelni, nem szabad neki az illető utasításaiban körülírt hivatalos teendőkön kívül semmiféle más kötelező köz- vagy magán hivatalt viselnie.

„Felhatalmaztatik a közgyűlés által ezennel az igazg. választmány: a jelen határozat fogantatosítására és akkor leendő életbeléptetésére, midőn az egylet épületében e czélra kijelölt helyiség teljesleg elkészül, a gr. Eszterházi család pénzügyi-teménye az egyletnek átadatik s az ajánlott 5000 ft tőke, illetőleg annak kamatja, folyóvá tétetik. Egyszeremind felhatalmaztatik az igazg. választmány a gr. Eszterházi család pénzügyi-teménye mellé a család által teendő feltételek iránt értekezni s azokra nézve tisztába jöni.”

Az igazgató választmány IV. és V-dik pontjában foglalt indítványa elfogadtatott. Mindkét nap délutánján tudományos ülés is tartatott. Brassai Sámuel „a természet képző erejéről” és Szabó Károly „a székely krónikáról” tartottak felolvasásokat.

Elnöki beszéd, melylyel kir. tan. dr. Szabó József ümlga az erdélyi muzeum-egylet nov. 24-ki közgyűlését megnyitotta.

Tiszelt közgyűlés!

Egyletünk rendes elnökét, kinek a maga idejében kifejtett erélye az erdélyi Muzeum eszméjét tényleg varázsolta, egyletünknek ezen harmadéves innépén hibáján keresik szemünk; gróf Mikó Imre távol tőlünk, most a magasabb politika terén küzd, és náha a mostani csillagzatok szerint ügyében, de mégis honáért és nemzetéért küzd: mi tehát most is csak tartozásunkat rójuk le, midőn ezen nemzeti ünnepre összegyűlvé ümlgának hazafiai kegyelettel hálát szavazunk.

De általánosan kedvelt alelnökünket is házi körülményei elszólíták diszes állásáról, és így az egyet választottjainak, a hivottaknak távollétében igénytelen személyemnek jutott a szerenese önöket, uraim, mint ezen nemzetiünk fenmaradását biztosító egyletnek lelkes nagyjait üdvözölni, üdvözölni a hon és nemzet nevében!

A hon, a nemzet, melynek gyermekei a műveltségnek azon magasfokára emelkedtek, hol az emberben fölébred a vagy mesterművekkel díszíteni a hon testületét, a hol kifejlődik a kegyelet az ösöktől maradt emlékről, a hol a lélek önmagától követeli a tudományok becsülését, a tudósok tiszteltetését, az ész termékeinek gyűjtését, őrzését, becsben tartását, az ilyen nemzetet is az idők mostohaságára elszoríthatja a világ piacáról, de szellemileg meg nem öltheti soha, sőt inkább akkor lesz dicsőbb szellemileg, mikor megszünt élni testileg, mikor az anyagi salak, mely többször képes volt a legdicsőbbet is undokul beszennyezni, a fejlődéknység ösvényébe vesztett és így a szellem, töle szabadulva, tisztán állhat az utókör előtt.

Eltűnt a világ piacáról már egy pár évezred előtt a görög nemzet, de él és élni fog örökre a görög classicitás; a míg egy academiaja lesz a művelt világnak, mindaddig kénytelen Athenének azon igénytelen külvárosára gondolni, melyben Plato tanított, mert ezt hívták academiának; a míg lycumaink lesznek, addig Aristotelest nem felejtethetjük el, mert hiszen neki ajánlá Athené tanítási helyiségül a lyceumot; míg a tudományok összesen ki nem vesznek, — kivesszi pedig ezután soha nem fognak, — addig élni fog a görög nemzet classicus szelleme, mert az ő szelleme, az ő nyelve, vallása, mythosa, törvénykezése, művészete van beleszőve a tudomány és művészet minden nemébe.

Szétmállott idővel a világ leghatalmasabb birodalma is, a római, de minthogy nagy volt nemcsak anyagilag, hanem szellemileg is, nem semmisülhetett meg; csak kivetkezett égi szelleme a romló test nyitgéből, hogy aztán a görög mellett változatlanul tiszta tükre legyen a classicus tudományak és művészetnek a későbbi idők számára.

Hazánk földén csak rövid másfél századig vala tevékeny a római szellem, de életrevalósággal birt s ennek kifolyásul ma, másfél évezred múlva is, bámuljuk a töle itt maradt tudományi és művészeti emlékeknek, mind nagyszámát, mind nagyszerűségét.

Sőt, hogy még többet mondjak: elhagyá a római nép ezt a földet, de az ő nagy szelleme annyira áthatotta azt, hogy még a nálánál régibb lakói is e földnek azzal válték legjobban bízlegni nemzeti hiúságoknak, ha saját nevüket és történelmüket megtagadva, volt uraik nevét vehették föl. A történelemből okulva.

Midőn nemzetünk messzelátó nagyfiái legelőször megpendíték a Muzeum eszméjét, akkor bennük is a nemzeti örökéletre-vágyás ébredett; — mikor gr. Mikó ez előtt négy évvel, végenyészettel jósló legmostohább körülményekben, a megszületett, de még szunyadozó eszmét tevékenységre szólította, és mikor önök, uraim, — kizsarolva, elszegényedve, — oly lelkesedéssel, oly bőkezűleg áldoztak vagyonaiknak nem csekély részét ennek az eszmének, akkor az eszme tényleg vált, akkor ama fatális kérdésre: fog-e ez a nemzet sokáig élni ezen a földön? — ki leve mondva a felelet: Igen, fog élni, mert életrevaló, mert ismeri az életrevalóság mind föltételeit, mind kelleit és azokat használni tudja is, akarja is.

Önök, uraim, megtalálták Erdély földén a római másfél százados bolyegyet másfél évezred múlva; most önök e mellé nemzetiünknek 9 százados bolyegyet vésik; meddig kell annak itt megmaradni? Örökre!

Azonban, hogy a magyar szokás szerint pazarul ejtett nagy szókkal ne látszassam önökben a nemzetnek csak bízlegni, kimondom azt is: hogy a mit önök tettek, a kezdetnek mind szép, mind dicső, a nemzetnek mind becsületére válik, de nem elég; önök, uraim, talpökvét tették le a nemzet fenmaradását monumentumának és még a se áll elég szilárdul arra, hogy bár honnan jövő megtámadásoknak győztesen ellenállhasson. Vagy talán ezek a megtámadások nem fognak eljöni? Nem, nem fognak eljöni, mert már itt vannak.

En se nem mondom, se nem mutatom, honnan jönnek, adott Isten mindnyájunknak szemet arra, hogy lássuk mindazokat, kik a távolban, mindazokat, kik éppen saját házukban törekednek ellenünk.

Ebren légy tehát erdélyi magyar; ragadd el kezdedbe — ne kardodat, mert azzal most nem mész sokra, hanem erszényedet; találj meg abban néhány fillért, melyet a nemzet szellemének e földön megörökítésére szentelhetsz.

Azt ne mondjátok, hogy elszegényedtünk; nincs Erdélyben annyira szegény magyar egy is, ki naponként, vagy legalább hetenként pénzét ne dobja ki semmiségre; ennek az elfecséreltetésre kárhóztatott pénznek bár egy részecskéjét szánjátok meg s adjátok neki nemesebb elrendeltetés.

De még ez sem elég; ha mesterműveket szerzünk, ha nemzeti emlékeket gyűjtünk, ha a langeszek termékeinek egész tanait birjuk, azzal még csak helyt állunk, de nem haladunk; a helytállás pedig halál és csak a mozgás teszi az életet.

Rajtad itt a sor, ifju nemzedék; gyűjtötték az apák számokra bő anyagot s ezzel ők tartozásukat le is rótták; tiéd most a kötelesség azt tanulmányozni, azt földolgozni, abból magadnak, a nemzetnek életet szívni.

Es tudjátok-e azt, ifju harátim, hogy nálunk most csak a tudományos foglalkozásnak van időszaka. Lám a

fégyver, melyet az ifju máskor szenvedélyvel forgatott, ma nem nyújtja nektek a dicsőség koszorúját; a politikai térről pedig, melyen a magyar oly örömet küzdött, ma elkergettek. Tanuljatok tehát, barátim; tanuljatok most úgy, mint soha. A tudomány fegyvere mindenkor dicsőnek, mindenkor győztesnek marad; kezetekbe szolgáltatja az egykor az acél-fegyvert is és biztosítani számotokra a politikai tért is.

Ezt remélve, visszatérök gondolatimmal oda, a honnan kiindultam volt. Üdvözlötök mondék első szavaimmal a nemzet nevében önöknek, uraim, mint lelkes kezdeményezőknek; de végszavaimban köszönetet logikai következetességgel csak azon föltétel alatt szavazhatok, ha a lelkesedéssel kezdett munkát nagyrateremtő nemzethez illő erélyvel folytatják minden időkön keresztül.

Öntsenek önök, uraim, hitet keblembbe, hogy ne mint pusztá hangot, hanem mint lelket megnyugvásból eredett végszót mondassam: nemzetem nemcsak elfoglalta e földet anyagilag, hanem szellemileg is meghódította, neki tehát itt élni kell, ő élni fog örökre, élni fog örökre!

K.-vásárhely, oct. végén. — Országos vásárunk a napokban folyt le, volt elég eladni való, kevés vásárló. Nagy drágaság, nagy pénzsűzke. Gabonár: tisztabúza 16 ft, pityő — 20 ft, rozs 13 — 15 ft, törökbuza 16 ft, árpa 10 ft, ptyőka 4 ft, borsó 12 ft, lenese 14 ft, fuszujka 13 ft váltóban.

A kormányzók intézkedése a szeszfőzés eltiltására vonatkozólag jótékonyan hatott a felhágtott gabonára leszállására, s volt kilátás rá, hogy a szegény néposztály, melynek vidékünkön nem terem annyira szűk földbirtoka miatt, hogy egy évi készlete legyen, hogy jutányosan fogja beszerezhetni az egy évi kenyérnek valót; azonban az ellenkező rendelet, mit a nép tudva, vagy legalább sejtve honnét jött, a legkeserűbb érzéssel és izgalommal fogadott, e reményben csalódni eugede, most a felhágtott gabonár mellett, mely naponta hág, nagy aggodalommal néz a jövőnek elébe.

A lefolyt esztendőben egyébiránt a háromszéki termés elég sikerültnek mondható. Mind az őszi, mind pedig a tavaszi termés jó közepes, még a törökbuza is, mi egyébiránt itt nem szokott rendes vetés lenni, elég bőven termett, csak az a szerencsétlenség van vele összekötve, hogy nem tudnak vele bábni s sok helyeken már szeptember elején leszedek mielőtt elkészülhetne, ezen termény még a mélyebb égvő alatt is october végére készül el. Gyümölcs nagyon keveset lett az egész Háromszéken, a késő tavaszi hideg csaknem mind elpusztította a korán érő gyümölcsöt, a téli gyümölcsök egy maradtak meg, hogy a soká tartó hideg nem engedé a fákat korán kirügyezni.

Társas életünknek egybangu folyamát egy kissé felidítette vala a Nagy Mihály igazgatása alatti színtársulat működése, a minék idejévételekor felelte örvendünk, s különös, hogy most, midőn elmenni készül e társaság ismét örvendünk, mert elmondhatjuk róla: „adial Uram, de nincs köszönet benne!”

A nyári S.-Szt-Györgyön köz szent zsinat megerősítette vala a kézi és orbai, papi, özvegyi és árva gyámsítetést. A mint tudjuk, ennek az intézetnek élethe kellett volna lépni még a szent zsinat előtt, minthogy igazgató-testület már azelőtt jóval megválasztá a két egyházvidék egyesült gyűlése. És boldog Isten, csak a szent zsinat óta egy kerek föléstendő folyt le, s ez igazgató választmány munkáját még mind meg nem kezdette, ez üdvös intézetet életbe nem léptette, pedig halandó emberek vagyunk, ma-holnap meghalhatunk s ily erélyes és gyorsintézkedés mellett árváink nem élvezhetik annak jótéményét, ha még soká ezen tetlen álomba szunyadoz az illető megválasztott igazgató testület. Bizon, bizony egy félve, hogy felviradt ez intézet napja a megerősítés által, vajha már az igazgató testület is fölébredne!

Ojtozi.

Egy magyar titkos tanácsosnak 1860. oct. 20-dika után a bécsi kormánynak adott tanácsa.

(A „Magyar Sajtó“ után.)

(Folytatása.)

Sokszor hallottam ez ellen a kormányra gyakorolt erkölcsi nyomást felhozati, valamint azt is, hogy a románok külön nem lőnek kihallgatva. Az első, mentségnek jó, de czáfólo erővel államférfiak előtt nem bir. Az utóó pedig lehetlenség volt, mert a románoknak külön municipalitásuk, képviselőik és politikai szervezőik (organismus) nem volt, s ma sincsen; ők együtt s vegyesen éltek a megyéken és vidékeken a magyarokkal, a székeken a székelyekkel és szászokkal, a városokban, más ajku polgárokkal, s mint amazok egy a románok is régi alkotmányos formáink szerint collective a többiekkel szavaztak, véleményöket kijelentették. Ki tagadhatja, hogy a két püspök, több doboka, zaránd és hunyadmegyei, fogaras- és hátszeg-vidéki oláh nem a szokott formák közt befolyt a törvény alkotására? Sőt Hátszeg vidékéről éppen született oláh volt 1848-ban mindkét követ? Hogy többen nem vehettek részt, az addigi alkotmány és időviszonyok okozták; hogy kisebbségben maradtak, arról senki sem tehetett; hogy az országgyűlés törvényhozási teendőit forradalmi népgyűlések, illegitim határozatai s petíciói által fölfüggesztettni nem engedte, vagy a törvényhozásban részvételre utjonnan jogosítottakra — mig annak mimódon gyakorlata nézve új módosítások hoztak — nem várakozott, kétségkívül helyesen s jogosan cselekedett, s a ki ezért az erdélyi vagy magyar törvényhozást vádolja, annak vagy az alkotmányosságról nincs tiszta fogalma, vagy a legislatív a forradalom szolgájává, a törvényhozótestet komoly férfait éretlen ifjonczok játékbábjaivá tétetni ohatja. Fáj kimondanom, de igazság és azért ki ia mondom, hogy a román nép — érte a mult idöket — a mily arányban birta a törvényhozásban és alkalmas közhatalnokban megkívántató criteriumokat, azon mértékben e jogot élvezte is. Kitiño tehetségek előtt nyitva volt a pálya a kamarai hivataloknál a legfelsőbb fokig, politikai és bírói hatóságoknál a titoknokságig, sőt hazafiai érdemek mellett azon felül is. Számatlan példa bizonyítja, hogy a magyar

korona ezimeres nemességet és gyakran birtokot is minden különbség nélkül adott magyaroknak és románoknak, sőt bármely nemzet fiainak is, kik a bazában születtek vagy maguknak polgári érdemeket szereztek; ezáltal az illető minden alkotmányos jogoknak azonnal részesévé vált. Hogy tanácsosok, főispánok, pénztárnokok kevés vagyonnak nem lehettek, az alkotmány állott útban, mely azt rendelte, hogy azok zálogos, azaz: vagyonos, felelni, jótállani képes emberek legyenek. S kérdem, nem volt-e a törvénynek a maga idejében elegendő oka s nem egy esetben a legáltalánosabb gyakorlati következménye? Ahoz, hogy valaki illetékes törvényhozó lehessen, nem csekély politikai, törvényes és közgazgatási jártasság, sőt csekélyebb bizonyos fokú társadalmi műveltség szükséges, a mi 1848 előtt — valljuk meg őszintén — a románoknál hiányzott. Az ő értelmiségöket képezte: két püspök, a kanonokok, a balázsfalvi tanárikar és néhány előkelőbb eszeres; kik közülök tanácsosok, titkárok, fogalmazók lettek, kik birtokot, nemességet nyertek, a magyar korona tagjainak, magyaroknak tekintették magukat; tudós osztályuk, honoratioraik, magas műveltségű papságuk — a minők p. o. a szászokéi és magyarokéi — ménökeik, ügyvédek, orvosok, vagyonos és képzett birtokos ifjak stb. nem voltak, sőt az alsóbb papság is, csaknem egy culturai vonalon állott a tömeggel, melynek alig hallotta néhány percentje a felsőbb iskolák híreit, irni, olvasni pedig még kevesebb tudott, sőt sok, nevét s övének év számát sem tudta. A román értelmiség a mi országgyűléseinknek irányadó vezérére nem lett volna bizonyára sem 1848-ban, sem most, sőt félszázad múlva is aligha leend. Századunk eltelt s új század következik be még addig, mig az egy millió másfél százezer román annyit közigazgatási tisztviselőt, értelmes ítélőbíró s hivatott törvényhozót előállít, mint az alig 200,000 szász, 230,000 megyei és városi magyar és az 500,000-nyi székely nép. Ez utólsóknak 15—20 virágzó gymnasiumok, száz meg száz tudományosan művelt s mindenre képes ifjusága s csekély férfiá van, ezek részén van az értelmi és vagyoni túlsúly, amazoknál a fő nagyobb száma. Azonban az 1848-ki elég szabadelvű s népies törvények, a közös jogosultság, előhaladás és önerőfejlesztés pályáját a magyar korona minden népei előtt megnyitották. Haladjanak ők Isten nevében előre, öket utjokban a magyar soha fel nem tartóztatja, sőt mi örömet nyújtunk nekik kezünknek közházánk csoribatlan épsége, az alkotmányosság és valódi műveltség terén, és alapján.

Hogy Ö Felsége a magyar korona két törvényhozó-testének ezen törvényes cselekvényét annak ismerje el, a mult történetei is javallják. Midőn Erdély Magyarországgal egy volt, az Árpádok és Anjou házbeli királyok, ugy I. Mátyás alatt, Magyarország a leghatalmasabb volt, befolyása Dél- és Kelet-Európa sorsára döntőleg hatott, népei versenyeztek a polgarisodásban más népekkel; ellenben, a midőn Erdély külön fejedelemség lett, akkor vesztett el Magyarország déli része, ekkor váltotta fel Budán a nemzeti háromszínt a büszke felhold, s a török diadalmasan vonulhatott Bécs ostromlására.

Magas állampolitikai tekintetek is a magyar korona tartományainak solidaris egysége mellett szólnak. A népek megosztása azért, hogy a jogok és politikai szabadság kisebb mértékével kielégíthetessenek, hogy összeültökös esetében igazaik védelmére kisebb erkölcsi erőt fejthessenek ki, vagy hogy elgyöngyülven könnyebben lehessen kormányozni, az emberiség mai jogérzetével s polgarisodásával szemben oly anomál helyzet, minék önfentartó ereje magában, gyámolítása a népek rokonszenvében egyáltalában nincs. A műveltség és politikai jogok élvezése vágyának naponta egyetemesebbé válása azon politikának látszik jövőt ígérni, mely a népek igazságos igényeit kielégíteni, nem elnyomni igyekszik, mely a rokon elemek egyesítését, azoknak a közszabadság, szükségükhez s érettségükhöz illő mértékbeni részesesítését tűzi ki kormányzási czélul. Minden államnak birni kell továbbá, valamely szilárd alapot, melyen álljon, s valamely erkölcsi központi vonzerőt, mely által népeit összetartani, s az államát magas céljai felé vezetni képes legyen. Ezen biztos alap és erőforrás a népek egybeolvadása azon közös nagy cél elérésének ohatásába, melybe mindkettő boldogságot helyeztette, egyesítési a kormányzás jóakata iránti meggyőződésbe és bizalomban. A kormányzók és kormányzottak közötti ezen belső cél- és érdekesség s kölcsönös gyámolítás nélkül tartós és boldog államlet, biztos és boldogító uralkodás nem eszközölhető. Ily cél- és érdekesség áll elő a magyar korona népei s azok magva a magyar nép és Ausztia között azonnal, mihely történeti jogai, törvényes igazaik és kívánatai tartalékgondolat nélkül, s őszintén teljesítenek. Mondám: Őszintén, mert ha ily hosszú idejű nemzeti bú, bizalomlankodás, sőt majdnem kétségbeesés után ismét avagy csak árnyát is látandja az ellenkezőnek, kihalt hitét ki támaszthatja föl?

A két ország egyesüléi ténye bevégzettségének elismertését javallják Ausztia és Magyarország érdekei. Hogy az első korábbi nagyhatalmi rangjának népe azt megillető érvényt szerezhesen, szükség, hogy népei általában s különösen a magyar korona alatt élők, kibékítésnek, elégedettek legyenek. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha az ország épsége teljesen és csonkítatlanul visszaállítatik. Az 1848-ki törvények közül egyre sem voltak jobban elkészülve az elmék, mint az Erdélyt Magyarországhoz visszakapcsoló egyesítési t. czikkre; azt a legáltalánosabb szükségérzet idézte elő, s a két ország magas értelmiségének öszesze fogadta kitörő örömmel. Hogy a románok Oláhországgal kaczerkódó része ellene látszott lenni, oka az volt, hogy ők tisztán látásat az oláhországi és szlav propagandá, valamint a bécsi centralisáló párt fényes ígéréte elvetette, nekik albarátaik az elérhető s gyakorlatlan érvénysíthető jogrészséggel helyett jogelsődséget, Daco-Romániát, oláh felsőséget festettek forró képzeldősük elé, s ők attól, mint a gyermek bábjától, megválni nem tudtak. *) Ezen töredékek kis korúságát annyira semmi nem bizonyítja, mint orosz rokonszenve s a magyar korona felsőségének elismerésétől vonakodásuk. Pedig e korona alatt századokkal ezelőtt nem-

*) Mutatták a közeli párisi röpirat és Papiu Hilirüanu irány-
ezikeit is, miket az egyik erdélyi oláh hirlap után a „Kolozsv. Kézl.”
ismertetett meg. Szerk.

csak az ők eldödei, de Moldva- és Oláhország vajdái is sokszor kerestek és találtak török s tatár ellen menedéket, s jöhet idő, a midőn tán a török birodalom széthomlásával, tán Napoleon szerencsecsillaga elhomályosultával a kozák ellen lesz hasonló ótalompaisra szükség, az északi colossussal egybecseményesen is csekély számú, s erkölcsi erőben csak most gyansabb oláhságnak. Ha Anglia és Franciaország törvényhozási látnak, kik voltak Erdélyben 1848. előtt az „Unio“ ellenségei, később az ellenforradalom tribunjai, vezérei, mily műveltségi papok és ifjú deákok követték maguknak Erdély törvényhozásától, hogy az ő kihallgatásuk előtt Erdély jövődől sorsáról törvényt ne hozzanak, elbámulnának s nem hinnék, hogy Európában vannak, elhítpítve látnak a legislatorról honukban szerzett magas fogalmaikat s Solon, Montesquieu és Mittermaer elirtoznának ha látnák, hogy Magyarországon és Erdélyben a törvényhozás jogát, a legislatív bölcsességet Széchenyi, Deák, Teleki József és Wesselényi, némelyek Jánk, Barnusz, Cypariu és Axante részére kívánják elvitatni. En a személyt és az emberi jogokat mindenképpen tisztelem, őszintén ohajtom, hogy a románok közül is mihamarabb minél többben versenyozhassanak velünk minden téren; de állampolitikai ügyeket illető kérdésekben, hol a törvénytől egész országok nyagalma, jövő nemzedékek sorsa, az alkotmányos szabadság és a keresztény civilizáció minden hődmányai fügnek, akár a megillető jogokban való szűk markoskodással, akár azoknak nem létező képességek számára anticipative osztogatásával a sikert közkéztatni nem szeretem. Igen, ez egyéseg elismerésének rendkívüli előnye van Ausztriára nézve. Ausztriának az alig 7 milliót tevő németen kívül 34 milliónyi népeiből alig van oly szövetségese, mint a minden rokonság nélkül álló magyar, egyben sem bízhatnék annyira mint ebben. Ennek fegyverével szerzett ősz hazája, fényes multja, dicső története s oly alkotmánya van, mely a büszke brittekével párhuzamosítható; száma a vele egy korona alatt élő népek közül legnagyobb, s európai hírneve egyre növekedik, minden szépre s jóra képes, nagy erényekkel bírt politikai és tudományos, társadalmi és erkölcsi műveltsége kitérő, honszeretete világhírű, jelleme harcias, vitéz, s ha törvényeit megtartják, büszgében rendithetnek. Ausztria egyik népeben sem bízhatik annyira, mint a kielégített, megnyugtatót s alkotmányára nézve végképpen biztosított magyar népben. Ha a nemzetiségek elvének politikája Európában állandó népjogi elv érvényre emelkedik — a mire pedig kedvező az idők — Ausztria német alattvalói bizonyos eshetőség alkalmával Poroszországra, a szláv fajnak (lengyel-csehek és Horvátország) egy új panszláv birodalom, a szerb-ke Szerbországra, a románok a Dunafeljedelemség felé fognak örökre szitni, arra gravitálni, központjuknak soba nem Ausztriát és Bécsét, de mindenik más fővárost, más birodalmat fog tekinteni. Csak a magyar az, kinek — ha alkotmánya tiszteletben tartatik — semmi oka nem lesz sehová hajolni. Ezer év története mutatja, hogy Magyarországra ha egyebet nem panasztok, fegyvert nem fogott, mint ha alkotmányát, s abban gyökerező nemzeti létét megtámadák: Igy II. Endre, I. Mátyás, I. Ferdinánd, II. Rudolf, I. Leopold, II. József, I. Ferencz alatt, sőt a legutolsó időkben is egyedül ez volt a nemzet békétlenségének s bizalmatlanságának oka. De ésszerűen nem is lehet a magyaroknak sehová hajolni. Anglia igen távol van tőle. A historia nem emlékszik soba, hogy a brit királyok Magyarországon maguknak befolyást szerzteni komolyabban akartak volna. Franciaország megkísértette I. Zápolya, Izabella, II. Rákóczi György s legutóbb I. Napoleon I. Ferencz király alatt; az első és két utolsó alkalommal szövetségét, Izabellának a francia uralkodó házból való férjét ajánlván; de mindig siker nélkül. A francia és magyar, bár jellemükben nagy a rokonság, mindkettő büszkébb, harciasabb nemzet s fekvésük egymástól távolabb, sem hogy szoros viszony alakulhasson meg közöttük; a csári kormányrendszer igen hajlik az abszolutizmusra, s a többi európai országok kicsinyek arra, hogy Magyarországot kebelükbe vagy szoros szövetségeknek ohajtsák. Magyarország mintegy utalva van Ausztriával való viszonyának, őseink alkotmányos intézkedése a pragmatica sanctio s a nemzet geniussával és közérzetével megfelelő módon fenntartására. De másfelől Ausztriára nézve is egy kielégített s jövő jogsértések ellen tökéletesen garantizált Magyarország egyedüli természetes, elég szilárd s minden vészszszel dacolni képes alap conditio sine qua non!

Kimondom még azon nézetemet is, hogy a mint I. Albert, ki osztrák uralkodó-ház magyarországi uralmának első szegletkővet tette le, Visegrádon lakott, a mint III. Károly, a spanyol örökösödési harcot, Maria Theresia a porosz, francia és bajor szövetségek erejét Magyarország által volt képes megtörni, I. Ferencz pedig 1809. Magyarországról Debrecezen és Nagy-Váradról mentette meg saját ősi birodalmát is: ugy az osztrák-ház erős s megingathatlan uralma s nagyhatalmi rangjának biztosítására semmi nem oly bizonyos eszköz, mint ha annak fejei, mint egyszersmind Magyarország koronás királyai, uralkodásuk alapjává a magyar nemzet benső s igaz szeretetét, s nemes becsvágyát teszik, ha Budu-Pestet saját székvárosuknak is tekintik.

A mint hajdan az Árpádok és Anjouk alatt a Duna derekát tartó magyar korona uralma minden szomszéd tartományok központja, dél és észak abszolutizmusa ellen védbástya, a kereszténységnek és alkotmányosságának e földrészen csaknem egyedüli képviselője és őre volt: ugy van hivata most is uralkodó-házával őszintén kezelt fogva, a tudomány, polgárisodás- és alkotmányosság ügyének őrbástyájává, kelet felé közvetítőjévé lenni. De mindez csak ugy elérhető, ha Magyarországi épsege visszaállítván, ezáltal a kifelé gravitáló népeknek — alkotmányos szabadságuk, jólétük s nemzetiségeik akadálytalan kifejtésének tökéletes biztosítása mellett — ohajtsák s követeléseit a legitimitás és practica kivitethetőség határai közé szoríttatnak, és így Magyarország minden anyagi és szellemi segéderejének önmaga és a birodalom érdekében való kifejtésére képesé tétetik. Erdély — mint ezt a szintúlag légeszt mint nagyraérvó Martinuzzi már 1548-ban I. Ferdinándnak valódi államférfihoz illő bölcsességgel mondotta — mint Magyarország kiegészítő része, már a természetűl magas kö-

sziklás havasokkal van védve, aranya, ezüstje bőven, elannyira, hogy I. Mátyás sok és dicsőséges hadjárataira a legbővebb pénzsegélyt innen vette, a székelységben 40—50,000 vitéz fegyverrel s hegyekben és völgyekben számos erősíthető pontokkal bír, ugy, hogy egy kelet-európai háboru esetében Ausztria és Magyarország hadműködéseinek basisul, megvitatlan előbástyájul szolgálhatna; s ha a dynastia a vele egyetértő magyar nép szeretetét megnyerte, nem lesz oly hatalom, mely akár a birodalom, akár a magyar-korona történeti jogain csorbát ejteni képes legyen, sőt — a mi szintúgy figyelembevélt érdemel — előfordulható esetben Ausztria érvényesítheti a magyar korona igényeit a régi Havasalföld, Moldova, Szerbia és Bosznia birtokára nézve is. (Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Kr. Ztg.“-nak írják, hogy Károlyfejérvárt a várban, néhány nap óta erősen dolgoztak egy terem be rendezésén az erdélyi országgyűlés számára. A városban két házart rendeznek, melyekben 150 követnek lesz szállása. (?)

— A „P. Hírök“ azon hazánkfiat, kik azon hitben ringatták magukat, hogy az új megyei hivatalokra senki sem fog vállalkozni, azon adatra figyelmezteti, mely szerint a pestmegyei főispáni helytartó 6 mltághoz mióta a 70 ny kinevezés történt, 212 hivatalérti írott folyamodvány adatott be, s 80 szóbeli folyamodó van főljegyezve. Részünkről soba sem kételkedünk, hogy akad ember — mindenre.

— Haynald Lajos püspök ő excája, kinek Bécsbe utazásáról már régebb óta szólnak a hír, pesti lapok szerint, csak e hó 22-én utazott át a magyar fővárosra.

— A magyar tud. társaság nagy szótára már sajtó alatt van Emich nyomdájában. Terjedelme 400 iv leend, alakja negyedré. Kiadására, főleg a javítás tekintetében nagy gond van fordítva; minden iv három kezzen megy keresztül, s az utolsó átvizsgálást a nagyszerű mű derék szerkesztője Czuczor végzi. A közelebbi nagy gyűlésnek 20 nyomtatott ívet szándékoznak bemutatni.

— A pesti nemzeti muzeum évenkénti költségei 20,859 frt 42 $\frac{1}{2}$ krt tésznek, ide nem számítva a különféle című évi adót, mely a jelen évben majd 1000 pftra rug.

— A tiszavidéki vaspályán az éji vonatok megszűntek.

— A „Herm. Ztg.“-ban egy „beküldő“ nagy elkeseredéssel panaszkodik, hogy dacára a Leop. dipl. azon rendelkezésnek, mely szerint minden közigazgatási, törvénykezési és közigazgatási hivatalokra benszülött erdélyi honfiaknak, t. i. magyaroknak, székelyeknek és szászoknak kellene alkalmaztatni; dacára az 1848-ki december 21-ről a hű szász nemzethez kibocsátott legfőbb nyilatkozványnak, melyben a volt ígérve, hogy a „trón és állam, melyért harczoltok, megérdemelt elismeréssel fognak titeket jutalmazni“: jelenleg a kormányzó, udv. kanzellári, kincstárnoki, főbiztosi és számvéviségi elnöki álmások mind magyarokkal vannak töltve. Csak azt szeretnők, ha megmondaná nekünk a „H. Z.“, hogy hát ha a nemes szász nemzet a beküldő által balul magyarázott jog egyenlőség elve szerint venné ki részét mindezen államásokból, vajjon mi maradna a többi nemzeteknek, mi a comesi méltóság, a nemzeti gyűlés, szóval a szász nemzeti autonómia hatáskörét kiegyenlítsé. S ha a szászok a Leop. dipl. szerint követelnek nemzet- és vallásbeli illetőséget, mit csinálnak a románokkal, a kik meg népességük arányában akarnak részt venni? Bizony csakugyan nem vagyunk mi olyan „regnum per se independent“-nek való ország, s azért legjobb lenne mindnyájunknak egy szívvel lélekkel odasztatunk, hová isteni és emberi törvényeknél fogva tartozunk.

— A „Vaterland“ írja, hogy az idén besorozandó unjczokok nem fognak, mint korábbi években a behívási szabadságra bocsátatni, hanem azonnal beállítatnak tetteles szolgálatra.

— A „Vaterland“ nem adhat hitelt a „Presse“ által közölt azon hírek, mely szerint gr. Nádasdy fel fogná szolítani körrendeletileg az erdélyi muncipiumokat a februári alkotmány elismerésére. „Mert, kéri a „Vaterl.“, melyik törvény szerint kötelezhetők, vagy ha jobban tetszik, vannak jogosítva a muncipiumok, hogy az országgyűlés kikerülésével, megegyezésüket adják alkotmányváltoztatásokra?”

— A „Pozor“ című horvát lap egyik közelebbi cikében a birodalmi miniszterium jelenlegi tagjairól töböck között azt mondja, hogy nem képesek „kivontatni Ausztriát azon mocsárból, a melybe magukhoz hasonló elvakult férfiak jutattak.

— A „Revue des deux Mondes“ e cím alatt „Európa élelmzése és Magyarország“ egy igen érdekes cikket közöl, melyben ki van mutatva, hogy mintán Oroszországban a jobbgyfelszabadítás következtében a gabonatermelés tetemesen csökkent, főleg ha ez az eset a dunai fejedelemségekben is előbb-utóbb be fog következni, Magyarország van hivata, hogy Anglia és Franciaország külföldi gabonaszükségleteit fedezze. S hogy ezt Magyarország képes is tenni, a cikk írója statisztikai adatokkal mutatja meg.

— Az Allg. Ztg“ szerint a bécsi miniszterium tapasztalván, hogy a magyarok kívülről izgatásában az emigratio és Piemonton kívül Franciaország keze is működik, interpellálta ez ügyben Grammont herceget a bécsi francia követet; ez utóbbi pedig kormányától azon válaszára utasított, hogy titkos ügynökök tehetek ugyan ígéreket a magyaroknak, de a francia kabinet minden ily ígérletet ünnepélyesen meghazudtol, a bécsi kabinetet kéri, hogy lépjen fel szigorúan minden ily ügynökök ellen, s igéri, hogy a francia követség elvonja minden pártfogását az ily egyénekűl. Ennek következtében a fumei consulnak, ki a horvát országgyűlés többségét izgatta volt, hogy ne álljanak rá a bécsi ajánlatokra, később pedig tilalom ellenére Bécsbe ment, Grammont kerzég szigorúan meghagyta, hogy haladéktalanul térjen vissza állomására, s a consulságon kívül semmi más ügyekkel ne avatkozzék. A „Presse“ e közleményre azt kéri, lesz-e Ausztriában vala-

ki oly naiv, hogy elhiggye, hogy a szóban forgó consul nem Franciaország megbízásából működött? Ausztria irányában csak a lett volna a megnyugtató eljárás, hogy a consul eltávolítsák; de visszaküldötték állomására, hogy tovább bujtogasson. A „Donau Ztg“ azonban méltányolja ugyan az „Allg. Ztg“ jóakaratu közlését, de kijelenti, hogy a francia kormány irányában semmi ilyes interpellatio nem volt ok.

— A szász nemzeti gyűlés nov. 25-én kezdette meg üléseit, szebeni első követ Schneider József ur elnökle alatt. Egyelőre csak törvénykezési tárgyakat vesznek tanácskozás alá.

— Schmidt Konrád urat december 2-dikára várják Szebenbe.

POLITIKAI HIREK.

A „Moniteur“ francia hivatalos lapja a jelen magyar viszonyokról szól; de hogy mit? az külföldi lapokban olvasható csak a jelen magyar viszonyok közt.

— Triesztből, nov. 22-ről írják, hogy báró Hübner Pyrausból ezelőtti nap oda érkezett, s Velenczébe utazott.

— A pekingi püspök, ki születésére nézve francia, Turinba érkezett, a hol közkívánatra néhány szónoklatot tartand a Chinában levő keresztények állapotáról.

— Genuából írják, hogy azon seb, melyet Bixio tbk. párbajban kapott nem veszélyes. Ezen párbaj nem politikai kérdés miatt történt. Oka nagyon régi. Midőn Garibaldi Siciliában kiszállott, egy küldöttség ment tisztelegni a szabadtőhöz. Ezen küldöttség feje és Garibaldi akkori tisztje Bixio közt szóváltás történt, melyet Garibaldi közbelepet egyenlített akkor ki. De a siciliái nemes ugy vélte, hogy külön elégtételt kell kívánnia s ezen érzékenykedés okozta a közelebbi párbajt, melyben a tábornok karja átlövetett.

— Victor Emanuel olasz király a jövő farsangon nagyszerű népbált szándékozik rendezni Florenczben.

— Napoleon hg. Londonba utazik, hogy a francia kiállítás installatiójánál jelen legyen.

— Cialdini tbk. Párisban át Spanyolországba utazik, még pedig mint hiszik, politikai küldetéssel.

— Madagascarra nézve megjegyzi a „Times“, hogy ha Franciaország azt magába be akarja kebelezni, Anglia nem ellenzi.

— Mexicóból jelentik, hogy Juarez elnök elhatározta, a fenyegető veszéllyel férfiasan szembeszállani: a szövetségesek fegyverei, valamint a spanyol fondorlatok ellen magát védelmezni fogja.

— A római francia herceg „római megszálló sereg“ nevet kap, Goyon tbk. pedig e címet: A római megszálló hadsereg parancsnoka.

— A „M. Post“ párisi levelezője szerint a francia császár elfogadta (?) volna Persigny gróf azon javaslatát, mely szerint a francia hadsereg 35,000-re fogna leszállítani. Azonban ha ez valósulna is, nincs politikai jelentősége, miután a seregvázak megtartása mellett Franciaország két hét alatt képes 800,000 embert kiállítani.

— Párisban nov. 20-dikán azon hír keringett, hogy Ausztria és Szerbia közt a diplomatiai viszonyok megszakadtak. Azt is távirják, hogy a montenegrói hg. kijelentette, miszerint trónjának és életének kockáztatása nélkül nem tarthatja fen tovább a semlegességet Törökországgal, s alattvalóinak akarata és a helyzet kényszerűségénél fogva már 5000 montenegrói át is lépte a török határokat.

A Times gnyosan megtámadja Fouldnak a Patrieban közölt programját. „Azt mondja — ugymond — Fould ur, hogy a kiadásban és bevételeben teendő egyszerű módosításokkal mindent rendbe hoz. Ha ezt a boszorkányságot megteszi, akkor mi aztán kölesön kerjük őt majd Franciaországtól, hogy hasonló könnyű móddal nálunk is takarítson meg néhány milliót, s aztán oszlopot emelünk neki, mint finansz-varázslónak. A föltételek, melyek alatt el feladathat el kell jarni: 1) a hadsereg létszámának fenntartása. 2) Oly adónak be nem hozatala, a mely az ipart, kereskedést, munkást osztályt ne terhelje. 3) A személyes tulajdon átruházását terhelő adók eltörlése. S mind ezért cserében csak azt kéri Fould, hogy a belyég árat kissé emelhesse: s a gyufát megadózhassa. O' Mr Gladstone, a ki oly nagy terheket rakssz vállainkra, végy példát ezen nagy Fouldon, s szegység magadat eddigi kegyetlenségeidért. Reméljük azonban, hogy nem kell szöszerezni venni a Patrie programját; különben azt kellene hinnünk, hogy a császár és Fould azon bátorságot, melylyel az igazsággal szembe mertek nézni, valamivel több adósságesinálás élvezetével akarják magokat megjutalmaztatni.“ A Times cikke végre is oda megy ki, hogy bizony csak nem boldogul Franciaország pénzügyi tekintetben, ha le nem szállítja hadseregét.

— Lemoine ur a „Debats“-ban, éles cikket hoz a római ügyben, melyről újból beszélük, hogy megoldása bizonytalan időig elhalasztott. „Ha tiz, husz évre elhalasztják is e kérdés megoldását — ugymond a cikkiró — az által a pápa világi hatalmát nem lesz segítve. Minden nap új próbát, új tanúságot nyújt az ellen, s mennyivel tovább tartatik fenn a „világi és anyagi pápaság“, annál mélyebben lesz aláásva. Azonban Olaszország hamarabb lemond az egész pápai intézményről, mint Rómáról. Róma az olasz egység és nemzetiség legmagasb kifejezése. Valamely ország fővárosát, nem az églát, földirati fekvés és stratégia határozzák el csupán, de magas erkölcsi tekintetek. A nép érzelme határozza el. Róma mindazon történeti, értelmi és erkölcsi feltételeket foglalja magában, melyek egy nagy állam fővárosát képezik. A turini parlament kétségkívül most is megújítja szavazatát, melynélfogva Rómát, már Italia fővárosává nyilatkozattat. Azt mondhatják, hogy ez hiu tünetés, melynek nincs sikere — de emlékezzünk csak, hogy a római senatus is elárverezteté a földet, melyen Hannibal táborozott. Mi az oalszoknak türelmet ajánlunk. Világos, hogy szükségük van Franciaországra és hogy nem csupán ellene, de nélküle sem kell tennünk semmit!“

— A „Patrie“ konstantinápolyi tudósítása után írja: A közelebbi napokban azt állítják, hogy Kuza hg. kinyilatkoztatá a biztosított hatalmak ügynökeinek, miszerint dec-

4-kéig, mikorra a kamarák összehívtak, elvárja az alku-
dozások eredményét, azontul azonban kihirdeti önmaga a
két fejedelemség unióját; — Azt állítják — jegyzi meg a
„Patrie“, — hogy Ausztria minden módot el fog követni
ezen intézkedés megvalósítása ellen.

Ujabbak. A „Sürgöny“ bécsi levelezője írja nov.
24-ről: „Erdélyt illetőleg csakugyan hírlik ismét, hogy
egy magas rangú hadférfi fog a kormányzat élére ál-
lítani. Neveket is emlegetnek már, de sem magyarho-
nit, sem erdélyit.“

— Helybeli lapársunk a „Korunk“ magánúton vett
értesülése szerint a számunkra kijelölt magas rangú had-
férfi gr. Crenneville altbngy. ő Felségének szárny-
segéde lenne; polgári kormányzóul pedig Kozma Dé-
nes és Pap László udv. tanácsosok adnának melléje.

— Főispáni méltóságaitól ujabbon felmentettek:
gr. Zichy Bódog, Karácsonyi és Sztanko-
vánszky főispánok. Kinevezettek főispánokká: Ba-
log Kornél Győr.-Dörny Gábor Tolnamegye számá-
ra; ez utóbbi egyuttal titkos tanácsossá. Adminisztrá-
tóra: Palikucsevny Péter Torontálmegyé számára.

— Zágrábmegyé, nov. 25-i közgyűlésében, hosz-
szabb vitatkozás után, óvás és ő Felségéhez intézett fel-
irat mellett, ez esetre megajánlotta az ujonczozás ke-
resztül vitelét.

— Egész Szerbiában nyakrafőre szervezik az or-
szágos katonaságot; maga Belgrád 900 embert ad. Ösz-
sesen 60.000-nyi sereget akarnak felállítani.

— Turinból sürgönyzik, hogy a nov. 22-i kamara-
ülésben folytatván a koronajavak elidegenítése feletti
vita, 191 szó volt mellette, 14 ellene. Ezután a 10 szá-
zalék hadi pótlékdónak az ország minden tartományára
való kiterjesztését tárgyzó törvényjavaslat vitatásához
fogtak. Ricázóli szomorú képét rajzolja a nápolyi állapo-
toknak s a törvényjavaslatot el kívánja halasztatni az
1862-i ülészakra. A törvényjavaslatot azonban több szó-
nok pártolja.

— Cialdinivel a differentiák ki vannak egyenlítő;
a tábornok megtartja a parancsnokságot.

— Az olasz királyságnak Belgium általi elismerte-
tését hivatalosan constatirozott ténynek írják.

— A pétervári kabinet általi elismertetése is, a po-
rosz király megkoronázatása óta megváltozott viszonyok
közt, az összes diplomácia által már csak idő kérdése-
nek tartatik.

— Sz.-Pétervártól egy francia jegyzékről beszél-
nek, mely Lengyelország ügyeivel foglalkoznék s a mint
mondják, nagy meglepetést okozott volna a külügymi-
nisteriumban.

— Uj-Yorkból távirják nov. 14-ről: A szövetséges
államok hajóhada Port-Royalra négy óráig tüzelvén, két
erődöt 43 ágyúval bevett, 15.000-ből álló szövetséges
sereg kiszállott s Beaufortot elfoglalta.

A „K. Közlöny“ magán távirati sürgönye.

Pest, feladatott novemb 27. esti 6 óra — percz.
Érkezett „ 27. „ 7 óra 50 percz.

**A „Wiener Zeitung“ jelenti: gr. Mikó
Imre, saját kérelmére, az erdélyi kormány-
szék elnökségétől felmentetett, s ezen ál-
lomás egyelőre Crenneville altábornagy-
ra ruháztatott.**

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

November 27-ikén: Nemzeti kölesön 81.55. 5% Metalliques
68.—. Bank-részvény 755.—. Hitel-részvény 133.40. Váltó
Londonra 138.30. Ezüst 138.—. Arany 6.56 1/2.
November 25-dikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar-
országi 68.50. Erdélyi 65.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

Sz. 78. 1861.

Tordamegye törvényes generalis Széke által bányabükki volt lelkész Petrán Joán
nevére irt és 100 azaz egy száz pengő forintot tartalmazó országos kölesön befizetési ive,
melyen 27 fnt 30 kr. pengőben kifizetve is volt, elveszvéen ezennel amotissáltatik.

Tordamegye generalis törvényszékének 1861-ben szeptember 18-dikán Tordán tartott
ülésében kiadta Szentkirályi Gábor tisz. főjegyző.

(376)
Sz. 555. & 562.

Áresőkentési hirdetmény.

A beszerzei cs. kir. mlgs ker. pénzügyigazgatóság jelen 1861-ik év nov. 13-án és
16-kán 9710. és 9935. számok alatt, az erd. nmlgs orsz. kincstári igazgatóságnak jelen év
oct. 30-án és nov. 2-án 20.688. és 18.839. számú kibocsátványai alapján kelt rendeletei
folytán, a Szathmármegyében Misztmagyaroson, és Kövárvidéken Kápolnok-Monostoron levő
fiscalis részjóságokban mérnökileg fölvetett építési reparatók, alólirt dézsi kir. gazdasági
ispánság által, helyben Dézsén, az ispánsági hivatal irodájában tartandó áresőkentés után,
a kevesebb pénzmenységért vállalkozóknak, jelen 1861-dik évi december 10-kén ki
fognak adatni.

A fenn nevezett építési reparatók ára összesen 899 fnt 43 kr., a Kápolnok-monostori
reparatók ára összesen 1355 fnt 22 kr. o. é. vannak megállapítva.

Az áresőkentés és kötvényi feltételeket érdeklő felvilágosító adatok, itt helyben Dé-
zsén a kir. ispánsági hivatal irodájában mindenkoron megtekinthetők.

Vállalkozók a kifizetett napon reggeli 9 órára, helyben Dézsre, az illető kiköltési árak
10%-jával mint szokott bánatpénzzel (vadium), ugy erkülesi és vagyoni bizonyítványokkal
ellátva meghívotnak, s ily módon ellátott ofertjeiket a dézsi királyi gazdasági ispánsághoz
a kiirt határidő előtt is benyújthatják.

A dézsi kir. gazdasági ispánság.

NEM HIVATALOS.

(345)

STEIN JÁNOS KÖLCSÖN-KÖNYVTÁRA

Kolozsvártt, középütcza 456. sz.

Bátorkodom a t. cz. közönséget több ezer darabból álló
kölcson-könyvtáramra figyelmeztetni. Könyvtáram főképpen a
magyar és francia irodalom új termékeivel gazdagittatik; a német
irodalom ujabb s jobb termékeire is kellő figyelem van fordítva.

Vidékieknek, kiknek ritkán van alkalmok a könyvek kieserél-
sére, olcsó föltételek mellett nagyobb számú könyveket is küldök.

Egyuttal ajánlom vásárlásoknál könyvkereskedésemet. —
Raktáramban a bel- és külföld ujabb termékei folyvást kaphatók.

IMAKÖNYVEK

katholikusok és protestánsok számára, ugy egyszerű mint a legesino-
sabb bársony kötésben nagy választékban találhatók.

Irodalmi újdonságok, melyek hírlapokban vagy jegyzékek-
ben mások által hirdettetnek, nálam szintén kaphatók.

Továbbá ajánlom

képgyűjteményemet,

melynek beszerzésénél legfőbb tekintettel voltam hazánk történetéből
kisebb s nagyobb formákban megjelent műlapjaira, jelesebb magyar-
jaink kisebb s nagyobb arczképeire. Ezen kívül raktáram jól el van
látva szentképekkel, 50 krtól 3—4 fntig, táj- és vadászke-
pekkel, feketén ugy mint színezve.

(379)

Közgyűlés.

A m.-valkói, kelezeli és k.-ujfalusi birtokosságnak december hó 2-kán estveli 6 óra-
kor közgyűlése lesz Kolozsvártt a mlgs báró Józsi Lajos ur ő nga házánál és elnökle-
alatt, melyre az illetőket tisztelettel meghívja Gyarmathi Miklós, alinspector.

STEIN JÁNOS könyvtárusnál Kolozsvártt kapható:

Erdélyi képes naptár

1862-dik évre. Ára 25 kr.

Honvédelet 1848--49-ből.

Humoreszkek, életképek és beszélek. Irta Szokoly Viktor. Ára 1 fnt 20 kr.

Megtörténtek és megtörténhetők.

Irta Lauka Gusztáv. 2 kötet. Ára 1 fnt 20 kr.

Malvina költeményei.

Ára 1 fnt 50 kr.

A magyar polgári törvénykezés rendszere

az erszágbirói értekezlet által megállapított ideiglenes törvénykezési szabályok-
hoz alkalmazva írta Suhayda János jogtudor, köz- és váltó-ügyvéd.

Ára 2 fnt 50 kr.

A magyar váltó- s kereskedelmi törvény és a magyar váltó eljárás

az 1840-ki XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. és XX., ugy az 1844-ki VI. tör-
vényezikkekkel, az országbirói értekezlet által javaslatba hozott ideiglenes tör-
vénykezési szabályok szerint egybeilleszté Szeniczey Gusztáv kir. váltó-
feltörvényszéki bíró. Ára 2 fnt.

Magyar polgári magánjog

az 1848-dik évi törvényhozás és az országbirói tanácskozmány módosításai
nyomán kézikönyvvül írta Ökröss Bálint. Ára 3 fnt.

Kakas Márton politikai költeményei.

Kiadta Jókai Mór. Ára 1 fnt 50 kr.

Országgyűlési törvényczikkelyek

1836. évi	:	:	:	:	80 kr.
1840. „	:	:	:	:	1 ft —
1844. „	:	:	:	:	30 „
„	:	:	:	:	80 „
„	:	:	:	:	80 „

Különféle betegségek

hasonszenvi gyógyítása.

Irta Dr. Argenti Döme. Ára 4 fnt.